

**16/2008. (VI. 3.) KvVM rendelet
a Sághegyi Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési tervéről**

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 165/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § *b*) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § (1) Az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökének 1/1975. számú határozatával védetté nyilvánított, valamint a Sághegyi Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 113/2007. (XII. 27.) KvVM rendelettel fenntartott védettségű Sághegyi Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési tervét a *melléklet* szerint állapítom meg.

(2) A Sághegyi Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési tervében meghatározott tevékenységeket az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság - erdő esetében a külön jogszabály szerinti erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő erdőgazdálkodóval együttesen - látja el.

2. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Melléklet a 16/2008. (VI. 3.) KvVM rendelethez

A Sághegyi Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

- A terület földtani, felszínalaktani természeti értékeinek, valamint táji értékeinek megőrzése.
- A területen található ritka, természetvédelmi szempontból értékes növénytársulások megőrzése, különös tekintettel a sziklafalak pionír növényzetére, a sziklabevonat gyepekre, a szubmediterrán gyepekre, lejtősztyepp rétekre, a mész- és melegkedvelő tölgyesekre, valamint a molyhos-tölgyes bokorerdőkre.
- A felsorolt társulások, életközösségek növény- és állatvilágának, biológiai sokféleségének megőrzése, fenntartása, különös tekintettel a védett és fokozottan védett fajokra.
- A területre hagyományosan jellemző természetkímélő szőlőgazdálkodás és az ehhez kapcsolódó hagyományok, kulturális és kultúrtörténeti, valamint tájképi értékek megóvása, fenntartása.
- A terület további földtani és felszínalaktani, növény- és állattani természeti értékei feltárásának, valamint a már ismert természeti értékek további, részletes vizsgálatát célzó kutatások feltételeinek biztosítása.
- Oktatási, ismeretterjesztési tevékenységek feltételeinek biztosítása a területre látogatók természetvédelmi szemléletének erősítése érdekében.

2. Természetvédelmi stratégiák

- A sziklagyepek (sziklabevonat gyepek, sziklahasadék gyepek, a sziklafalak pionír növényzete) esetében a zavartalanság biztosítása, a beavatkozások mellőzése.

- A területen érvényesülő, a természeti értékeket veszélyeztető tényezők, illetve káros hatásaik csökkentése, illetve megszüntetése.
- A terület természetes élővilágát veszélyeztető növényfajok (tövisek fajai, akác stb.) visszaszorítása, terjedésük megakadályozása.
- A pusztafüves lejtőszyepprétek degradációjának megakadályozása extenzív jellegű beavatkozásokkal.
- A spontán cserjésedő területeken a szukcessziós folyamatok irányítása a cserjék értékesebb élőhelyek rovására történő terjeszkedésének megakadályozása érdekében.
- A xerotherm lomboserdők egészségkárosodást mutató kisebb foltjaiban, záródáshiányos mozaikjainál, cserjeszintjében az állományok egészségi állapotának javítása, az állományösszetétel szabályozása, a záródáshiány csökkentése.
- A nem xerofil hegyi réteken (üde kaszálók és stabilizálódott félszáraz gyepek) extenzív gyepgazdálkodás végzése a gyomosodás, cserjésedés megakadályozása, a társulások karakterének és stabilitásának erősítése érdekében.
- A tájidegen fajokkal elegyes kultúrerdők állományszerkezetének és fafajösszetételének fokozatos átalakítása kímélő erdészeti beavatkozásokkal.
- A látogatás irányítása, korlátozása a természeti értékek megóvása, illetve a látogatók biztonsága érdekében.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

- A természetes úton betelepült tájidegen, illetve társulásidegen fajok, agresszív gyomnövények, özönfajok eltávolításával meg kell előzni az élőhelyek leromlását, degradációját.
- A lejtőszyeppék, félszáraz gyepek és spontán cserjésedő, erdősödő területek szukcessziós folyamatait két-három évente a cserjesarjak kaszálásával, illetve cserjeirtással kell szabályozni.
- Az akác, galagonya, kőköcs, sajmeleggy terjedését vissza kell szorítani, különösen a ligetes karsztbokorerdőkben.
- A xerotherm lomboserdőkben a csúcscsáradt egyedek helyén keletkező lécekben őshonos, a termőhelynek megfelelő fafajok természetes utódainak vagy helyi genetikai állományú, mesterségesen alátelített egyedeinek a megmaradását kell segíteni, helyenként (állománysegély és fátlan foltok) a cserjeszintet - szükség szerint annak visszaszorításával - szabályozni kell. Nem a terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv (a továbbiakban: igazgatóság) vagyonkezelésében lévő területek esetében az érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja a gazdálkodót, illetve a földhasználót.

3.1.2. Fajok védelme

- A védett, ritka fajok [pl. tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), sárga hagyma (*Allium flavum*), piros kígyószisz (*Echium russicum*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), fekete kökörcsin (*Pulsatilla nigricans*), hegyi árvalányhaj (*Stipa joannis*)] kevésbé állékony kis populációit - szükség szerint - helyből származó szaporítóanyaggal kell gazdagítani, erősíteni.

3.1.3. Látogatás

- A saját felelősségre történő látogatásra, a domborzati adottságokból származó lehetséges veszélyekre és adott esetben a belépés tilalmára a látogatókat jól látható központi helyen és minden arra rászolgáló terepszakaszon tájékoztató táblákkal kell figyelmeztetni.
- A terepviszonyok nehézsége okán vagy egyéb okból (természeti érték, fokozott balesetveszély stb.) látogatási korlátozás vagy tilalom alatt álló helyek, valamint a múzeum kivételével a terület szabadon látogatható.
- A xerotherm lomboserdők beavatkozást nem igénylő részén a látogatás csak felügyelet mellett történhet, a turistaforgalmat az élőhely védelme és a balesetveszély miatt el kell terelni a területről.

3.1.4. Oktatás és bemutatás

- Az oktatási célú terepgyakorlatokat, tanulmányutakat előzetesen be kell jelenteni az igazgatóságnak.

3.1.5. Kutatás, vizsgálatok

- A területen bármilyen jellegű engedélyezett kutatási tevékenység kizárólag részletes kutatási tervvel, az igazgatósággal egyeztetett módon végezhető. A kutatási jelentés egy példányát az igazgatóság számára el kell juttatni.
- A kutatási tevékenység nem járhat terep-átalakítással, talajbolygatással a szükséges mértéken felül, továbbá a növénytakaró indokolatlan mértékű károsításával és védett fajok zavarásával.
- Gondoskodni kell a terület állapotában bekövetkező változások nyomon követéséről és azok dokumentálásáról.
- A génbankként működő felhagyott szőlőültetvények, mezsgyék, parcellaszegélyek állapotát az igazgatóságnak folyamatosan figyelemmel kell kísérnie, és szükség esetén populáció-megőrzési, áttelepítési céllal be kell avatkoznia.

3.1.6. Terület- és földhasználat

- A fokozottan védett természeti területen mindennemű építési tevékenység tilos. Utak, vezetékek, közművek nyomvonala még átvezetés céljából sem érintheti a területet.
- Az idegenforgalommal foglalkozó egységek (szállodák, panziók, borospincék) tevékenységüket kötelesek úgy végezni, hogy az a terület és a területen található természeti és táji értékek állapotára, állagára ne fejtse ki káros hatást.
- A sétautak arra alkalmas szakaszai erőgépek közlekedésére, gépjárműforgalomra csak a természetvédelmi kezeléssel, illetve a területen meglévő infrastruktúra jogszerűen végzett javításával, karbantartásával összefüggésben vehetők igénybe. Látogatók csak gyalogosan használhatják a sétautakat.
- A szőlőművelést, gyümölcsstermesztést szolgáló hegyközségi területeken csak a meglévő utakon lehetséges gépjárműforgalom.

3.1.7. Természetvédelmi infrastruktúra

- A növénytakaró védelme érdekében a taposási károk, továbbá a balesetveszély megelőzése céljából olyan figyelmeztető, tájékoztató táblákat kell elhelyezni, amelyek felhívják a látogatók figyelmét az ösvények, kijelölt gyalogutak használatára és az azok elhagyásából eredő károokra, illetve a terepviszonyokból adódó veszélyekre.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Gyep (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

- A nem xerofil gyeppek extenzív beavatkozást igénylő részein két-három évente kaszálással, négy-öt évente cserjeirtással kell elősegíteni az élőhely stabilitásának, jellegének fennmaradását, a kompetítor fajok megőrzését. Nem az igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő területek esetében az érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja a gazdálkodót, illetve a földhasználót.

- A nem xerofil gyeppek intenzív beavatkozást igénylő részein évente visszatérő, a védett, illetve természetvédelmi szempontból értékes növényfajok természetességét követő kaszálással, szénabegyűjtéssel, kézi cserje- és gyomirtással kell fenntartani az élőhely állagát és megőrizni eredeti jellegét, karakterét. Nem az igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő területek esetében az érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja a gazdálkodót, illetve a földhasználót.

- A hegyközségi mesterséges gyeppeken a védett természeti területekre általánosan vonatkozó szabályok betartásán túl nem indokolt további kezelési előírások érvényesítése.

3.2.2. Szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú területek kezelése

- Gondoskodni kell a terület hagyományos szőlőkultúrájának és az ehhez kötődő építészeti hagyományainak a megőrzéséről.

3.2.3. Erdők kezelése

- Az akác, galagonya, kökény, sajmeleggy terjedését vissza kell szorítani, különösen a ligetes karsztbokorerdőkben.

- A xerotherm lomboserdőkben a csúcscsáradt egyedek helyén keletkező lékekben őshonos, a termőhelynek megfelelő fafajok természetes utódainak vagy helyi genetikai állományú, mesterségesen alátelepített egyedeinek a megmaradását kell segíteni, helyenként (állományszegély és fátlan foltok) a cserjeszintet - szükség szerint annak visszaszorításával - szabályozni kell. Nem az igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő területek esetében az érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja a gazdálkodót, illetve a földhasználót.

- A nem őshonos fafajokkal elegyes erdőkben a nem őshonos fafajok egyedeit lehetőség szerint el kell távolítani és az így keletkezett lékekben őshonos, a termőhelynek megfelelő fafajok természetes utódainak vagy helyi genetikai állományú, mesterségesen alátelepített egyedeinek a megmaradását kell segíteni. Nem az igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő területek esetében az érintett területek elhelyezkedéséről az igazgatóság rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja a gazdálkodót, illetve a földhasználót.

Az erdőgazdálkodásra vonatkozó további részletes előírásokat az érvényes körzeti erdőterv tartalmazza.